

Normativni status odrednica u rječnicima

Artur Rafaelovič Bagdasarov
Moskva, Rusija

U radu se raščlanjuje normativni status odrednica u različitim rječnicima hrvatskoga jezika (Anić, HJS, RHJ, HER). Prikazane su bitne razlike u obilježavanju istih rječopisnih jedinica te opća normativna neusklađenost i nesređenost stavova pojedinih subjekata jezične politike. U članku se također govori o neodgodivoj potrebi za sastavljanjem prvoga hrvatskoga normativnoga rječnika.

1. Uvod

Usporedbena raščlamba normativnih, stilskih i drugih odrednica u različitim jezičnim priručnicima pokazuje stvarne promjene statusa pojedinih natuknica, njihov prijelaz iz jedne kategorije u drugu. Takva raščlamba može uz to pružiti i opću sliku odnosa subjekata jezične politike (pojedinih znanstveno-istraživačkih ustanova, nakladnika, uglednih jezikoslovaca ili rječničara) prema normi hrvatskoga standardnoga jezika. Naposljetku, usporedbena raščlamba pruža mogućnost očitoga razmatranja pravoga stanja stvari u hrvatskom rječopisu.

U knjizi "Hrvatski jučer i danas" Stjepana Babića (1995: 161) nalazimo članak iz 1992. u kojemu autor piše: "Nevolja je samo u tome što danas nemamo dobrih rječničkih priručnika ili bar nemamo takvih u koje bi ljudi zagledali s pouzdanjem". Od onda je proteklo petnaestak godina, hrvatski je jezik dobio više priručnika, ali i sada hrvatski rječopis još nema prilično pouzdan normativni rječnik.

2. Normativno-stilske razlike u odrednicama

Usporedimo razlike normativno-stilskih i drugih odrednica u različitim jezičnim priručnicima: Rječnik hrvatskoga jezika Vladimira Anića (1998, kra-

ticom: Anić), Hrvatski jezični savjetnik Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (1999, kraticom: HJS), Rječnik hrvatskoga jezika Leksikografskoga zavoda i Školske knjige (2000, kraticom: RHJ), Hrvatski enciklopedijski rječnik (2004, kraticom: HER).

U tablicama 1–5 navedene su skupine primjera. Uz svaku je riječ navedena oznaka (ako postoji) i broj stranice priručnika na kojoj se nalazi. Uz neke su dodani objašnjenje ili sinonimna riječ, u zagradama ili nakon uputnice.

Za riječi *blazina*, *dopeljati*, *drobiš*, *pot*, *uljika* (tablica 1) Anićeve rječnik i HER daju oznaku *reg.* HJS te riječi ne navodi ili ih upućuje na druge riječi, npr. *blazina na perina*, a RHJ uopće ne daje normativnu odrednicu.

RHJ i HER *tepih* bilježe kao riječ područne raslojenosti, HJS ju upućuje na *sag*, a Aniće ju navodi kao neutralnu riječ bez standardnojezičnih ili stilskih oznaka.

Tablica 1

Anić	HJS	RHJ	HER
<i>blazina reg.</i> (<i>perina</i>), 67	<i>blazina</i> → <i>perina</i> , 396	<i>blazina</i> , 82	<i>blazina reg.</i> , 39
<i>dopeljati reg.</i> , 180	-	<i>dopeljati</i> , 202	<i>dopeljati reg.</i> , 21
<i>drobiš lok. reg.</i> , 190	-	<i>drobiš</i> , 213	<i>drobiš lokal. reg.</i> , 45
<i>feral reg.</i> , 226	<i>feral pokr.</i> , 534	<i>feral</i> , 259	<i>feral reg.</i> , 217
-	-	<i>hiža</i> , 329	<i>hiža reg.</i> , 122
<i>kvasina reg.</i> , 472	<i>kvasina pokr.</i> , 770	<i>kvasina</i> , 524	<i>kvasina reg.</i> , 306
<i>pot reg.</i> , 828	-	<i>pot</i> , 904	<i>pot reg.</i> , 171
<i>rubacha reg.</i> , 1017	<i>rubacha pokr.</i> , 1301	<i>rubacha</i> , 1088	<i>rubacha v. rubac</i> , 226
<i>tepih</i> , 1189	<i>tepih</i> → <i>sag</i> , 1448	<i>tepih reg.</i> , 1249	<i>tepih reg.</i> , 37
<i>tepsija</i> , 1189	<i>tepsija</i> , 1448	<i>tepsija reg.</i> , 1249	<i>tepsija reg.</i> , 37
<i>tovar reg.</i> (<i>magarac</i>), 1204	<i>tovar pokr.</i> , 1462	<i>tovar</i> , 1264	<i>tovar reg.</i> , 94
<i>uljika reg.</i> , 1245	-	<i>uljika</i> , 1303	<i>uljika reg.</i> , 198

U tri su rječnika (Anić, HJS i HER) riječi *bječva*, *feral*, *kvasina*, *rubacha*, *tovar* (tablice 1 i 2) označene kao regionalne. RHJ te riječi navodi kao neutralne, tj. bez ikakve normativno-stilske obilježbe. Treba napomenuti da u HER-u *rubacha* znači *rubac*, a ne *košulja*.

Tablica 2

Anić	HJS	RHJ	HER
bječva <i>reg. razg.</i> , 63	bječva <i> pokr.</i> , 393	bječva, 78	bječva <i>reg.</i> , 31
đon <i>razg.</i> (poplat), 207	đon <i>razg.</i> , 514	đon, 230	đon <i>reg.</i> , 89
farba <i>razg.</i> , 224	farba <i>razg.</i> , 532	farba <i>reg.</i> , 257	farba <i>razg.</i> , 203
flaša <i>razg.</i> , 231	flaša <i> pokr.</i> , 537	flaša <i>reg.</i> , 265	flaša <i>razg.</i> , 243
kifla <i>općejez.</i> , 403	kifla <i>razg.</i> , 701	kifla <i>reg.</i> , 446	kifla <i>reg.</i> , 89
krigla, 452	krigla <i>razg.</i> , 752	krigla <i>raz.</i> , 503	krigla <i>reg.</i> , 246
paradajz <i>razg.</i> , 730	paradajz <i>razg.</i> , 1035	paradajz <i>reg.</i> , 803	paradajz <i>reg.</i> , 266
pest <i> jez. knjiž. reg. razg.</i> , 750	pest, 1048	pest, 822	pest <i> jez. knjiž. reg.</i> , 5
stolac <i>reg. razg.</i> , 1111	stolac = stolica, 1385	stolac, 1182	stolac <i>reg.</i> , 155

Za *kuverta*, *računovođa*, *rastava* (tablica 3) HJS i RHJ nemaju stilskih oznaka, a Anićev rječnik i HER (osim *računovođa*) imaju oznaku *razg.*

Žur je u HER-u uvršten kao razgovorna riječ (*razg.*), HJS upućuje na *kućna zabava*, *domjenak*, a Anić i RHS ne daju oznaku stila.

Za riječ *krigla* Anićev rječnik nema normativno-stilskih oznaka, HJS i RHJ daju oznaku *razg.*, a HER označuje *reg.* Nije jasno je li *krigla* neutralna, razgovorna ili područna riječ?

Tablica 3

Anić	HJS	RHJ	HER
čamac, 115	čamac, 438	čamac <i>raz.</i> , 134	čamac, 208
kuverta <i>razg.</i> , 471	kuverta, 769	kuverta, 523	kuverta <i>razg.</i> , 301
računovođa <i>razg.</i> , 954	računovođa, 1236	računovođa, 1027	računovođa, 65
rastava <i>razg.</i> , 969	-	rastava, 1041	rastava <i>razg.</i> , 103
zabasati, 1324	-	zabasati, 1376	zabasati <i>razg.</i> , 71
žur, 1403	žur → kućma zabava, domjenak, 1646	žur, 1449	žur <i>razg.</i> , 220

Riječi *beriva*, *dažd*, *koturaš*, *potpunoma*, *slovnica*, *žiče* (tablica 4) u Anića i HER-u označene su kao zastarjelice, a RHJ te riječi navodi kao neutralne.

Tablica 4

Anić	HJS	RHJ	HER
beriva <i>arh.</i> , 51	-	beriva, 63	beriva <i>arh.</i> , 82
dažd <i>arh.</i> <i>ekspr. jez.</i> <i>knjiž.</i> , 145	-	dažd, 160	dažd <i>arh.</i> <i>ekspr. jez.</i> <i>knjiž.</i> , 269
koturaš <i>zast.</i> , 442	koturaš, 742	koturaš, 494	koturaš <i>zast.</i> , 223
-	podnevnik, 1072	podnevnik, 855	podnevnik <i>knjiš. arh.</i> , 83
potpunoma <i>arh.</i> , 832	potpunoma <i>arh.</i> , 1117	potpunoma, 909	potpunoma <i>arh.</i> , 179
skladnja <i>arh.</i> , 1061	-	skladnja, 1133	skladnja v. sintaksa, 35
slovnica <i>zast.</i> , 1073	slovnica → gramatika, 1348	slovnica, 1145	slovnica <i>arh.</i> , 60
trg (tržnica), 1211	-	trg <i>zast.</i> (tržnica), 1271	trg (tržnica), 119
žiće <i>arh. jez.</i> <i>knjiž.</i> , 1396	žiće <i>pov.</i> , 1642	žiće, 1444	žiće <i>arh. knjiž.</i> , 211

Hrvatski enciklopedijski rječnik *brzoglas* (tablica 5) bilježi kao *zast. neodom. neol. 1941.*, *samovoz* kao *ideol. neol. 1941. neodom.*, a *samokres* kao *ideol. neol. 1941. i 1991.* Što HER misli o ideologiji 1941. razumije se samo po sebi, no znači li to da je ideologija 1991. (v. *samokres*) ista kao i u doba 1941? Ako nije, premda HER ima sastavni veznik *i*, kakvu tada ideologiju ispunjava *samokres* od 90-ih godina xx. stoljeća? Hrvatski jezik od 1996. ima kraticu HS (*Hrvatski samokres*) umjesto bivše – PHP (*Prvi hrvatski pištolj*). Sastavljači su HER-a preuzeli iz Anićeva rječnika natuknicu *samokres* gdje ona ima samo oznaku *ideol. neol. 1941.* i samovlasno, bez ikakve jezične raščlambe, dodali joj još i *1991.* Riječ *samokres* ima I. Gundulić, A. Della Bella, I. Belostenec, J. Stulli ... u značenju “puška”, a Vuk Karadžić u značenju “pištolj”.

U Parčićevu Hrvatsko-talijanskom rječniku iz 1901. naći ćemo i *brzoglas* i *samovoz*. Riječ *samovoz* bilježi još i B. Šulek u značenju “lokomotiva”, a *brzoglas* možemo pronaći u službenom časopisu MORH: “*Brzoglas* ...” (Hrvatski vojnik, br. 394., 4. lipnja 93.: 3). I u jednom, i u drugom i u trećem slučaju riječi *brzoglas*, *samokres* i *samovoz* privremene su oživljenice ili de-arhaizmi, premda ih i sada rabe pojedine novine i časopisi.

Riječi *uhititi*, *uljudba*, *veleposlanstvo*, *vježbenik* pojavljuju se u HER-u s oznakama *arh.*, *neol.* ili *pov.* (*vježbenik*), što je sasvim neobično kada je riječ o izdanju iz 2004.

Tablica 5

Anić	HJS	RHJ	HER
brzoglas <i>arh.</i> <i>neodom. ideol.</i> 1941., 90	brzoglas, 413	-	brzoglas <i>zast.</i> <i>neodom. ideol.</i> 1941., 106
samokres <i>ideol.</i> <i>neol.</i> , 1941., 1031	-	samokres <i>voj.</i> , 1100	samokres <i>ideol.</i> <i>neol.</i> 1941. i 1991., 262
samovoz <i>ideol.</i> <i>neol.</i> 1941. <i>neodom.</i> , 1033	samovoz <i>zast.</i> , 1311	-	samovoz <i>ideol.</i> <i>neol.</i> 1941. <i>neodom.</i> , 265
uhititi <i>arh.</i> → <i>neol.</i> , 1237	-	uhititi, 1297	uhititi <i>arh.</i> → <i>neol.</i> , 184
uljudba <i>neol.</i> <i>arh. retor.</i> <i>knjiš.</i> , 1245	uljudba, 1507	uljudba, 1304	uljudba <i>neol.</i> <i>arh. knjiš.</i> , 199
veleposlanstvo <i>pol. neol.</i> 1991., 1291	veleposlanstvo, 1548	veleposlanstvo, 1344	veleposlanstvo <i>dipl. neol.</i> 1991., 290
vježbenik <i>pov.</i> (pripravnik, praktikant), 1307	vježbenik, 1561	vježbenik (početnik), 1359	vježbenik <i>pov.</i> , 13

Stvara se dojam da neki rječničari u izboru natuknica i sastavljanju odrednica gdjekad polaze od vlastitoga jezičnoga osjećaja ili mjesta gdje su rođeni, a osjećaj ili rodni kraj nisu uvijek dobri suputnici u znanosti.

Rječničari i dalje označuju u svojim rječnicima tzv. srbizme i osmanizme: *ćutati, fabrika, gas, milion, naučnik (znanstvenik), sjutra (crnogor.), spolja, stub, vajar, zapeta* itd.; *ćifta, duvan, kasapin, kašika, ratluk* itd. (Anić; HER); *azot* → *dušik*, *bezbjedan* → *siguran*, *bubašvaba* → *žohar*, *ćutati* → *šutjeti*, *fudbal* → *nogomet*, *stub* → *stup*, *uslov* → *uvjet* itd.; *bajat* → *ustajao*, *čanak* → *zdjela*, → *tanjur*, *kašika* → *žlica*, *lala* → *tulipan*, *sirće* → *ocat*, *zapt* → *stega*, → *disciplina* itd. (RHJ). Ima li smisla navoditi natuknice (tipa *ćutati* – srbizam, *ratluk* – srpski osmanizam, *sjutra* – crnogorski lik riječi sutra) i obilježavati ih oznakama *srp.*, *crnog.*, *tur.*, *reg.*, uputnicom *v.* Ili ih obilježavati znakom strjelica (→) ako one u većini slučajeva ne pripadaju hrvatskoj etnolingvokulturi?¹

¹Usp. napomenu koju daje srpski lingvist I. Klajn (Клајн 2000: 3) u svom poznatom priručniku: “Ovo je prvo ćirilčno izdanje Rečnika jezičkih nedoumica, po sastavu jednako četvrtom (1997). U odnosu na ranija izdanja dodato je blizu 500 novih odrednica, a mnoge druge su prerađene i dopunjene. *Izbačene su odrednice koje su odnosile isključivo na hrvatsku varijantu.*”

3. Pravopisne, naglasne, slovnične i druge razlike u odrednicama i natuknicama

Rječnične razlike susrećemo na svim jezičnim razinama: pravopisne (tablica 6), naglasne (tablica 7), glasooblikoslovne (tj. fonomorfološke, tablica 8), rodovne (tablica 9), rječotvorne (tablica 10) i druge.

U tablici 6 navedene su razlike u pisanju riječi.

Tablica 6: Pravopisne razlike

Anić	HJS	RHJ	HER
general-bojnik, 246	general-bojnik, 548	general bojnik, 282	general-bojnik, 317
spomen-ploča, 1092	spomenploča, 1367	spomen-ploča, 1163	spomen ploča, 108
Svisveti (Svi sveti), 1138	Svi sveti = Svisveti, 1412	Svisveti, 1208	Svi sveti, 214

U tablici 7 navedene su razlike u dužini, mjestu, a u jednom slučaju i vrsti naglasaka (iako je govorna inačica u zagradama).

Tablica 7: Naglasne razlike

Anić	HJS	RHJ	HER
Austráljija, 34	Austráljija i Austráljija, 369	Àustráljija, 43	Austráljija (Austráljija), 193
dójam, 175	dójam, 484	dòjam, 196	dójam, 6
zèba, 1371	-	zèba, 1423	zèba, 155

U tablici 8 navedeni su primjeri riječi u kojima se razlikuju množinski oblici u odnosu na pisanje *t* i *d* ispred *c*. RHJ donosi samo jedan oblik, ali isključivo s *t* ili *d*. Anić i HER također donose samo jedan oblik, i to bez *t* ili *d*. HJS donosi obje inačice, ali su inačice s *d* ili *t* na prvom mjestu.

Tablica 8: Glasooblikoslovne razlike

Anić	HJS	RHJ	HER
predak (<i>nom. mn prec</i>), 851	predak <i>N</i> predci i prec, 1133	predak (<i>mn. predci</i>), 929	predak (<i>N mn prec</i>), 209
škrtac (<i>nom. mn škrc</i>), 1158	škrtac <i>N</i> škrtci i škrci, 1425	škrtac (<i>mn škrtci</i>), 1224	škrtac (<i>N mn škrc</i>), 264
zadatak (<i>nom. mn zadaci</i>), 1329	zadatak (<i>mn N zadatci</i> i zadaci), 1578	zadatak (<i>mn zadatci</i>), 1380	zadatak (<i>N mn -aci</i>), 79

U tablici 9 navedene su riječi koje pojedini rječnici označuju muškim ili ženskim rodom, katkad i oba, odnosno navode da pripadaju a-sklonidbi ili i-sklonidbi. Napominje se da Stjepko Težak (2000: 104) smatra u tim slučajevima rod razlikovnim: *čar* i *glad* u hrvatskom su muškoga, a u srpskom ženskoga roda.

Tablica 9: Rodovne razlike

Anić	HJS	RHJ	HER
čar <i>m</i> , 116	čar <i>-a</i> , 439	čar <i>ž</i> , 134	čar <i>m</i> , 2092
glad <i>ž</i> i <i>m rij.</i> , 249	glad <i>-a m.</i> glad <i>-i ž.</i> , 551	glad <i>ž</i> , 286	glad <i>ž (m rij.)</i> , 335
podbjel <i>ž</i> , 779	podbjel <i>-a</i> , 1068	podbjel <i>m</i> , 850	podbjel <i>m</i> i <i>ž</i> , 76

U tablici 10 navedene su razlike u riječima istoga korijena ili osnove. One su u različitim rječnicima navedene s inačnim sufixima, jednim ili dva, pri čemu se oba smatraju ravnopravnima ili se jedan upućuje na drugi. Napominje se da Ivo Pranjković (1997: 168) preporučuje da se od rječotvornih inačica poput *nosilac/nositelj* rabe samo one s dometkom *-lac*.

Tablica 10: Rječotvorne razlike

Anić	HJS	RHJ	HER
doseljavati, 182	doseljavati = doseljivati, 491	doseljivati, 204	doseljavati, 26
izrada, izradba, 354	izrada = izradba, 655	izrada → izradba, 397	izrada, izradba, 304
karatistkinja, 393	karatistkinja → karatistica, 692	karatistica, 435	karatistica, karatistkinja, 48
nositelj = nosilac, 636	nosilac → nositelj, 917	nosilac → nositelj, 705	nositelj <i>v.</i> nosilac, 473
postići (postignuti), 823	postignuti → postići, 1110	postići → postignuti, 899	postići (postignuti), 163
Puljanin, 946	Puljanin → Puležanin, 1231	Puljanin, 1021	Puljanin (Puližanin), 45
sinodski, 1052	sinodski, 1329	sinodni, 1124	sinodski, 16
šaptaonica, 1146	šaptačnica → šaptaonica, 1417	šaptačnica, 1215	šaptaonica, 233

Prevelik broj inačnih ostvaraja otežava korisniku da valjano odabere jedan u skladu s normom. Dvostrukosti, trostrukosti, nedosljednosti i proturječnosti pomućuju normu, dovode ju u pitanje.

Postoje razlike i na značenjskoj razini. U Anića *pivničar* znači: “*onaj koji drži pivnicu, vlasnik pivnice*” (Anić 1998: 761), a RHJ navodi sasvim

drugo značenje: “*osoba zaposlena u pivnici*” (RHJ 2000: 831). Točitelj piva u pivnici nije obvezatno njezin vlasnik.

Riječi *gradele* i *roštilj* označene su kao regionalne u dva rječnika (RHJ, 302, 1087; HER, sv. III, 379, sv. IX, 221), a gdje je tada norma ili neutralna riječ? Za *roštilj* u RHJ nalazimo suznačnicu *pečenjarnica*, a natuknica *pečenjarnica* u istoimenom rječniku znači: “*gostionica ili kućica u kojoj se peku, poslužuju ili prodaju meso, kesteni i sl.*” (RHJ, 814). Zar su *pečenjarnica* kao *gostionica* i *roštilj* kao *željezna rešetkasta naprava* sinonimi?

U rječničnom članku uz natuknicu *televizija* Anić i RHJ ne navode suznačnicu, a HER ju daje bez ikakvih oznaka kao *dalekovidnica* (?), premda ju u svom abecednom redu označuje kao *neob. neol. iron.* (HER 2004: sv. XI, 25; sv. II, 256). Napominje se da Branka Tafra (2005: 218) o suznačnicama piše: “Važno je da članovi sinonimnoga niza pripadaju jednomu jezičnomu sustavu u njegovu sinkronijskom presjeku.”

Anić ima za natuknicu *aerodrom* suznačnicu *zračna luka*, a RHJ (2000: 5) sličnoznačnicu – *zrakoplovna luka*.

Navest će se još nekoliko primjera različite porabe:

izvršna vlast (Anić, 1308) – *provedbena vlast* (RHJ, 1360);

klima-uređaj → *klimatizacijski uređaj*, *uređaj za klimatizaciju* (HJS, 708) –

klima-uređaj (RHJ, 454; HER, sv. V, 111);

raspored vojnih jedinica (?) (Anić, 967; HER, sv. IX, 100) – *raspored postrojbi*

... (RHJ, 1039);

rodiljski, *porodiljski dopust* (Anić, 1012) – *rodiljski*, *porodiljni dopust* (HER,

sv. IX, 210) – *materinski dopust* (HJS, 1103) – *porodni dopust* (RHJ, 203).

4. Zaključak

Normativni status odvojene skupine riječi nije do konca sređen jer još nije razrađen sustav njihova razvrstavanja i obilježavanja. Bitne su razlike u rječnicima odraz opće normativne neusklađenosti, nesređenosti ili neistovjetnosti stavova pojedinih subjekata jezične politike. Iz tablica je razvidno da se odrednice u hrvatskim jednojezičnicima često razilaze, ali i da rječnici sami sa sobom gdjekad nisu u potpunom suglasju.

Tijekom razradbe normativnoga rječnika (projekt Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovije, voditeljica Lana Hudeček) treba uskladiti stajališta i pronaći konsenzus između pojedinih subjekata jezične politike u okviru Vijeća za normu hrvatskoga standardnoga jezika.

5. Literatura

Anić, V. (1998) *Rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb: Novi Liber.

Babić, S. (1995) *Hrvatski jučer i danas*, Zagreb: Školske novine.

- Hrvatski enciklopedijski rječnik* (2004), Zagreb: EPH i Novi Liber.
Hrvatski jezični savjetnik (1999), Zagreb: IHJJ, Pergamena i Školske novine.
 Клајн, И. (2000) *Речник језичких недоумица*, Београд: Српска школска књига.
 Прањковић, И. (1997) *Jezikoslovna sporenja*, Zagreb: Konzor.
Rječnik hrvatskoga jezika (2000), Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža i Školska knjiga.
 Tafra, B. (2005) *Od riječi do rječnika*, Zagreb: Školska knjiga.
 Težak, S. (2000) *Hrvatski naš osebnji*, Zagreb: Školske novine.

Normative position of dictionary register labels

The paper discusses normative position of various Croatian words in four recently published monolingual dictionaries in Croatia: Anić — Rječnik hrvatskoga jezika (1998) written by late professor Vladimir Anić, published by Novi liber; HJS — Hrvatski jezični savjetnik (1999) written by scholars in Croatian institute for language and linguistics (Hrvatski institut za jezik i jezikoslovlje), HER — Hrvatski enciklopedijski rječnik (2004), published by Novi liber; RHJ — Rječnik hrvatskoga jezika (2000) published by Croatian lexicography institute (Hrvatski leksikografski zavod) and Školska knjiga. Register labels differ between the dictionaries. Some words in one or more dictionaries have labels such as regional, spoken, literature register, archaic, historic etc. while other dictionaries do not mark the same words with register labels, which implies that those words are used as unmarked ones, e.g. in harmony with the Croatian norms. The author supposes that the choices of register labels are sometimes made according to the subjective opinions of dictionary writers or according to the places of their birth, which is not a good ground for scientific approach. Some labels are not in line with actual usage of standard Croatian in the Republic of Croatia but reflect (proscribed) norms of previous times. There are some differences between the same Croatian words on various levels: phonology, orthography phono-morphology, gender, word-formation, semantics etc. As too many variations in word forms on the one hand, and too many different opinions regarding the position of the same words on the other are to some extent caused by various subjects of language policy, the author argues for a unified position, which would be proposed by the Council for Norms of Croatian Standard language (Vijeće za normu hrvatskoga standardnoga jezika).

Ključne riječi: odrednice, normativni status, rječopis, rječnične razlike, subjekti jezične politike.

Key words: register labels, dictionary, differences, language policy subjects.